

Türk vapurculuğu anonim şirketi teşkili hakkında 1/377 numaralı kanun lâyihası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/1353

22 - V - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türk posta vapurculuğu anonim şirketi teşkili hakkında İktisat vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 18 - V - 1932 tarihli iğtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Türkiye ticareti bahriye filosunun mevcudiyeti hiç şüphesiz ki kabotaj seferlerinin bayrağımıza hasrolunduğu tarihten başlar. O tarihe kadar elde bulunan gemiler kemiyat ve keyfiyat itibarile sırf askerî maksatlarla alınmış olan bir kaç nakliyeden ve Seyrisefain idaresile bir kaç müteşebbise ait mahdut gemilerden ibaret bulunmuştur. Lozan muahedesinin akti akabinde ise Hükümet bütün sahil nakliyetimizi eenebilere ihtiyaç messettirmeden başarabilecek kudrette bir ticareti bahriye filosuna malik olmak mecburiyeti muvacesinde kalmıştır. Memleket hayatı umumiyesinin bu cep-heden bir sarsıntıya maruz kalmaması endişesiledir - ki bir tarafta Seyrisefain idaresi - yeni bir teşkilâta tâbi tutularak büyütülmüş ve diğer taraftan da armatörlerimize gemi almalarını teşhil edecek bazı muafiyetler bahşolunmuştur. O günden bu güne kadar güzeran olan zaman ise bir tekâmül ve taazzuv devresi olmuş ve hâlen Seyrisefain idaresile armatörlerimize ait vapurların miktarı ihtiyacımızı bile aşmıştır. Son dünya buhranı dolayısıyla memleketimizde de hissedilen iş azlığı ve eşya fiatlarındaki sukut yüzünden nakliye ücretlerinin tenakusu da bu fazlalığa inzimam edince bu defa da millî teşekküllerimiz arasında şedit ve yakıcı bir rekabet baş göstermiştir.

Salifülârz tekâmül merhalesi sıralarında Seyrisefain idaresi tarafından borçlanılarak bir takım yeni gemiler alındığı gibi havuzlar, taşkızaktaki tamirat fabrikaları ve diğer bazı tesisat mezkûr idareye tevdi olunmuştur. Halbuki bütçe kuyudatı ile idare olunan mezkûr idare hesabında sinini muhtelifede tahmin edilen varidat ile buna göre tutulmuş olan masarifat bir sureti merbut bulunan cetvellerde görüleceği veçhile tekabül edememiş ve binnetice idare tahmin edilen varidat fazlalığı yerine her sene açık vererek hâlen müfredatı merbut 4 600 000 küsur lira borçlu bir vaziyete düşmüştür.

Bu iki netice muvacesinde evvelâ rekabetin belli başlı armatörlerle seyrisefain arasında hususî itilâflarla veya bir kanunu mahsusla meni derpiş kılınmış ise de bu misilli itilâfların pek kısa yaşadığı bitteerübe anlaşılmış ve diğer taraftan kanunî hükümler vazı suretile de bu halin esaslı ve daimî bir şekilde önüne geçilemeyeceği diğer memleketlerdeki mümasil vaziyetler tetkik

memul bulunmadığından, ancak yapılagelen muavenetin tezyidine bağlı bulunmaktadır ki bu gün için buna da imkânı maddî görülememektedir.

Şu halde millî sermayeyi korumak ve iktisadî tealimizle pek yakından alâkadâr bulunan deniz nakliyatımızı tahtı intizama almak vazifesinin yine Hükûmete terettüp ettiğine kanaat edilecek umum postaerlik işleri yeni bir esasa göre tanzim edilmiştir. Bu esasa göre Seyrisefaine ve hususî amatörlere ait olup posta seferleri yapabilecek gemilerin takdir olunacak kıymetleri üzerine bir şirket teşkili ve bu vazifenin işbu şirkete hasrolunması düşünülmüştür ki bu suretle evvelâ iktisadiyatımıza sıkı bir rabıtası bulunan postaerlik işlerinin bu iki yapıp yapamamak ihtiyarına malik olan hususî müesseselere terki yerine Hazinesinin de hissedar olacağı bir tek hususî müesseseye ikame edilmiş bulunacak ve saniyen bu şirkete de rekabet olunarak ıslahına çalışan bu günkü vaziyetin tekerrürüne meydan kalmıyacaktır. Bu şirkete ithali mukarrer sefainin ve sahiplerinin isimleriyle heyeti umumiyelerinin takribî kıymetlerini gösterir hususî bir liste merbuttur.

Memleketimizin coğrafi vaziyet ve şekline nazaran umumî nakliyatımızın büyük bir kısmı deniz yolu ile yapılmakta olduğundan bu işin Hükûmet murakabesi altında ve memleketin umumî iktisadî şartlarına uygun bir surette cereyanını temin için teşkili teklif olunan şirketin kendi sularımızdan başlayarak haricî seferler icrasına da muktedir olacağı şüphesiz görülmektedir.

Kanun lâyihasının birinci maddesi sahillerimizde posta vapureuluğu işlerinin inhisar altına alınması ve bunun için bir anonim şirket teşkili hakkında Hükûmete mezuniyet vermekte ve ikinci maddesi inhisarın hudut ve şumulünü tarif etmektedir .

Üçüncü maddesi şirketin sermayesini seyrisefain idaresine ve hususî donatanlara ait vapurların ve idareye ait bazı mebaninin madde mahsusasına tevfikân kıymetleri biçilerek sermayeyi ayniyeyi teşkil edeceğini ve hisse senedatının sureti takdim ve ihraçını ve sermayenin miktar ve sureti tezyidini göstermekte ve dördüncü maddede müesseselerin hüviyetleri beyan olunmaktadır. Beşinci madde ötedenberi vapureuluğu meslek ittihaz etmiş olan donatanların şirket işleriyle daha yakından alâkadâr olmalarını teminen ikame olunmuştur. Altıncı madde şirket sermayeyi iptidaiyesi olarak konacak gemilerin sureti muayene ve tefrikini gösterir. Yedinci madde ise şirkete aynı sermaye olarak girecek gemilere ne suretle takdiri kıymet olunacağını bildirmektedir.

Sekizinci madde şirketin seyrüsefer programlarının ve ücret tarifelerinin tanzim ve tasdikı hakkını Hükûmete vermekte ve Seyrisefain idaresince yapılagelmekte ve haricî olan seferlerin devamını âmir bulunmaktadır . Dokuzuncu madde temettütün ve müessis hisselerinin tevzii esaslarını göstermektedir.

Onuncu madde şirket esas mukavelesinin tanzimi zamanını tayin, on birinci maddede Maliye ve İktisat vekâletlerince şirketin komiserler marifetile sureti murakabesile bunların ücretlerinin tarzı tesviyesini tesbit eylemektedir.

On ikinci madde seyrisefaince şirkete devrolunacak vapurlarla diğer bazı mebaninin Hazinesinin şirketteki hissesini teşkil edeceğini ve gerek bununla ve gerekse indeliçap Hazinesine alacak diğer hisselerle hâsıl olacak temettüatın Seyrisefain idaresinin borçlarının tesviyesine tahsis edileceğini nâ-tık bulunmaktadır.

On üçüncü, on dördüncü maddeler vazı mutat olan nihai hükümleri ihtiva etmektedir.

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Karar No. 48

Esas No. 1/377

6 - VII - 1932

Yüksek Reisliğe

Memleketin coğrafi vaziyeti itibarile nakliyatımızın kısmı mühimmi deniz yolile icra edilmekte olmasına binaen iktisadî faaliyetimizle daha yakından alâkadar olarak seferleri memleketin iktisadî icap ve şartlarına uygun şekilde tanzim etmek maksadile Türkiye posta vapureluğu anonim şirketi teşkiline dair Hükümet tarafından tanzimedilip encümenimize tevdi edilen 1/377 numaralı kanun lâyihası tetkik ve müzakere edildi.

Encümende hazır bulunan İktisat vekili Şeref Beyefendinin verdikleri izahata nazaran kanun lâyihasının tanziminden evvel şirket teşkiline muvafakat eden hususî vapur sahiplerinin bilâhare rücu ettikleri anlaşılmiş olduğundan lâyihanın esaslarında tadilat icrası suretile yeniden tanzimine zaruret hâsıl olmuş ve umumiyetle tebellür eden kanaatlere göre bu işin ancak Devlet elile icrasının mümkün olabileceği anlaşılmiş olduğundan encümenimiz bu esasa göre bir Devlet idaresi teşkilât kanununun tanzimi lüzumunu mütalea etmiş ise de gerek bu kanunla Devlet idaresine tevdi olunacak vezaif ve hizmetlerin tayini ve şekli idarelerinin tesbiti ve gerek Devlet idaresinin deruhde edeceği bu hizmet ve vazifelere göre teşkilâtlandırılması zamana mütevakkıf olduğu ve halbuki geçecek işbu zaman zarfında deniz nakliyatının kesmeğe vaziyette bırakılması yüzünden iktisadî sarsıntılara meydan verilmiş olacağı İktisat Vekili Bey tarafından beyan olunması ve encümenimizce de bu mütalea varit ve muvafık görülmesi üzerine esas teşkilât kanun lâyihası Hükümetçe ihzar edilinceye kadar işlerin tanzimini ve arzadan vikayesini temin maksadile lâyihayı kanuniye Vekil Beyin huzurlarile aşağıda yazılı şekilde tebdil ve tanzim edilmiştir.

Lâyihanın birinci maddesi, Türkiye liman ve iskeleleri arasında posta vapureluğu işinin ancak Devlet elile icra edilmesini göstermekte ikinci maddesi posta vapureluğu ile şilepeilliği tarif ve tavzih etmekle beraber Devletleştirilen posta vapureluğu işinin dairei hudut ve şumulünü tayin etmektedir.

Üçüncü maddesi, Devlet idaresinin seyrisefer programını tanzim ve ilân etmek lüzumunu göstermekte ve program haricinde kalanlarla Devlet idaresinin program dahilinde olduğu halde muntazam seyrisefer yapamadığı yerlerde hususî vapurların seyrisefer ahkâmını zikretmektedir.

Dördüncü maddesi, esbabı mucibede beyan edildiği üzere teşkilât kanununun hemen tanzim ve tatbiki imkânsızlığına binaen mezkûr kanun lâyihasının Hükümetçe muayyen bir zamanda ihzar ve Meclisi Âliye arzı lüzumunu zikretmekte ve Meclisi Âlinin kabulüne iktiran ve meriyete vazelilineye kadar bu kanunla Devletleştirilen posta seferleri hizmetinin muvakkaten seyrisefain umum müdürlüğüne ifasını temin etmektedir.

Lâyihanın beşinci maddesi, Türkiye limanları arasındaki posta seferlerinin Devletleştirilmesi dolayısıyla işleri men ve tahdit edilen hususî donatıcıların bu işte kullandıkları vapurlarını Devletçe satın almak mecburiyeti hâsıl olmuş ve fakat buhranı hazır dolayısıyla gemi fiyatlarının halen fevkalâde tehezül etmiş bulunmasından mezkûr gemilerin yalnız takdir edilecek hali hazır kıymetlerle mübayaası vapur sahiplerinin mağduriyetini mucip olacağı mülâhazasile, vapurların esas mübayaası kıymetlerini ve işbu kanunla Devlet tarafından mübayaası tarihine kadar geçen zaman zarfında temin ettikleri intifa miktarlarını dahi hesap etmek suretile, mübayaası kıymetinin haddi makul ve makbule ırcanı temin edecek hükümler vazedilmiştir.

Altıncı ve yedinci maddede gemilerini satmak isteyen donatıcıların işlerini tasfiye edebilmeleri için iki aylık bir mühlet verilmesi lüzumuna işaret edilmiş ve Hükümetin mübayaasına mecbur olacağı miktarın biran evvel anlaşılabilmesine medar olacak hüküm vazedildiği gibi mübayaası muamelesinin suratle tekemmül ettirilmesini temin için müeyyedeler konulmuştur.

Sekizinci maddesi, Hükümetin satın alacağı gemi bedellerinin bilâ teahhur tediye edilebilmesi

için hisse senetleri ihracı lüzumu hakkındaki Vekil Beyin teklifleri muamelenin suratle ifasını temin edeceği gibi vapur sahiplerinin zatî muamelelerinin selâmeti noktasından dahi faydalı olacağı mülâhazasile kabul edilmiş olduğunu göstermektedir.

Dokuz ve onuncu maddeler usulen vazedilmekte olan nihaî hükümleri ihtiva etmektedir.

Bermucibi havale Bütçe encümenine tevdi olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

İktisat E. Rs.	Bu M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
	Aydın		Maraş	Aksaray	Ankara	İstanbul	Gümüşane
M. Rahmi	Fuat		Nuri	Yaşar	Eşref	A. Hamdi	Edip Servet
Aza	Aza		Aza				
Bolu	Kastamonu		Eskişehir				
Şükrü	Tahsin		Emin				

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 194

Esas No. 1/377

7 - VII - 1932

Yüksek Reisliğe

Türk posta vapurculuğu anonim şirketi teşkili hakkında İktisat vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 18 - V - 1932 tarihli içtimarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasile esbabı mucibesinin takdim edildiğine dair Başvekâletin 22 Mayıs 1932 tarih ve 6/1353 numaralı tezkeresile İktisat encümeninin bu lâyiha üzerindeki tadilatı ve esbabı mucibesi encümenimize havale buyurulduğundan İktisat vekili Beyin huzurile mütalea ve tetkik olundu.

Alâkadarların şirket teşkili hususundaki muvafakatleri esasma müsteniden Hükümetçe hazırlanan lâyiha bilâhara bu muvafakatin geri alınması ve halbuki hizmetin hiç bir suretle inkıtaa uğramaması Devletçe, bilhassa memleket iktisadiyatı noktai nazarından ehemmiyeti mahsusa ile siyaset edilecek bir mevzu teşkil eylemesi dolayısıyla teklif lâyihası İktisat encümenince posta vapurculuğu hizmetini Devlet idaresi altına almak esasma göre tadil edilmiştir. Encümenimiz de teknik encümenin bu baptaki mütaleasına istinaden hazırlanan lâyihanın esasını kabul eylemiş ve maddelerin müzakeresine geçmiştir.

Lâyihanın birinci ve ikinci maddeleri tesisi ve istisnaları ifade eylemektedir. Lâyiha bu günkü şekliyle daha ziyade bir intikal devresindeki muamelât ve faaliyetlerin tarzı cereyanını tesbit eder mahiyette bulunduğu için encümenimiz muhtelif hususiyetler 1933 senesi gayesine kadar ihzârı meşrut olan teşkilât kanununda bertafsil derpiş edilmek üzere bu iki maddenin tevhidini münasip görmüştür. Bundan başka İktisat encümeninin metninde tarif edilmiş bulunan şilepçiliğin bu tarifi üzerinde ihtilâf hâsıl olduğundan ve bu hususta sarîh ve beynelmilel teamüllerden alınmış bir tarif bulunsa dahi bu tarifin memleketimizin hususiyetlerine ne dereceye kadar intibak edip bütün bu hususiyetleri ihtiva edebileceği meşkûk olduğundan encümenimiz bu tarifi kanunun metnine derecelemekten içtinap etmek lüzumunu görmüş ve bir taraftan beynelmilel teamülleri, diğer taraftan da bu teamüllerin memleketimizin iktisadî ihtiyaçlarına derececi intibakını nazarı dikkate alarak memleketimizin ihtiyaçları esas tutulmak üzere şilepçilik hakkında bir karar ittihazını şimdilik Hükûmete terkeylemiştir.

İktisat encümeninin teklifindeki üçüncü madde Devlet idaresinin muntazam seferler yapabileceği limanların ilân edilmesini ve bunlar haricinde kalacak limanlarla bunlar dahilinde olupta idarenin muntazam sefer tesis edemeyeceği limanlara hususî vapurların işliyebileceği hakkında bazı hükümleri ihtiva etmektedir.

Encümenimiz bir taraftan Devlet idaresi teşkilât kanununun henüz yapılmış bulunmadığını ve diğer taraftan bu şerait altında bu kâbil limanlara sefer tertip edecek hususî donatıcıların bulunmayacağını nazarı dikkate alarak bu işi icap ederse hususî gemi sahipleriyle bir anlaşma ile halletmek üzere Hükûmetin mesuliyetine terkeylemediği münasip görmüş ve maddeyi tayyeylemiştir.

İktisat encümeninin teklifindeki beşinci madde cüzi tadilâtlarla kabul olunmuştur. Yalnız bu maddenin D (Bütçe encümeni teklifinde F fıkrası) fıkrası mucibince tayin edilecek mubayaa bedeli hakkında bazı mülahazat serdeylemediği faydalı addediyoruz: Bu mubayaa bedellerinin tayininde satın alınmalarını müteakip seyrüsefere başlamadan evvel vapurlarda esaslı tamirat ve tadilat yapılmış ise bunların dahi vesaike müstenit maliyet bedelinin mubayaa bedeline ilâvesini adalet icabından telâkki eylemekle beraber ilk mubayaa bedellerinin tayinin de senedi bahriden ziyade hakikî mubayaa bedelini daha büyük bir sıhhatle gösterecek vesaikın esas ittihaz edilmesini de bir lâzime hak addediyoruz. Tatbikatta esasen bu yolda hareket edileceği hakkında İktisat vekili Bey tarafından verilmiş bulunan teminatı bu maksadın husulü için bir zaman mahiyetinde buluruz.

Bu maddeye muhtelif muamelelerle mubayaadan dolayı yapılacak masarîf ile verilecek harç ve resimlerin Seyrisefain idaresi bütçesinden verilmesini natık bir fıkra da ilâve edilmiş yalnız hakeme müracaat vapur sahiplerinin ihtiyarı dahilinde bulunan bir keyfiyet olmak itibarile hakem masrafı bu hükümden istisna edilmiştir. Altı ve yedinci maddeler üzerlerinde zikre şayan tadilat yapılmaksızın kabul olunmuştur.

Sekizinci maddenin son fıkrası hüküm itibarile tadile tâbi tutulmuş ve satın alınacak gemilerden başka halen Seyrisefain idaresinin elinde bulunan bileümle deniz vesaitinin dahi üçüncü madde olarak kabul eylediğimiz maddenin E fıkrasına göre tayin olunacak vasatî kıymetlerinin tayin edilmesi esası ithal edilmiştir.

Bu suretle Devlet idaresine geçecek bütün vesaitin vasatî hesabî kıymetleriyle bu günkü hakikî kıymetleri taayyün etmiş olacaktır ki bu netice vaziyeti umumiyenin sarahaten görülmesine ve teşkilât kanununun tetkikinde efkârı tesbit eylemeğe medar olacaktır.

Bundan başka vapur sahiplerinin satacakları gemilere ait ve bunlarla alâkadar vekaibinin dahi ne gibi ahkâma tâbi tutulacağını göstermek üzere lâyhaya bir madde ilâve edilmiştir.

Nihayet her türlü mağduriyetlere mahal bırakmamak üzere kanunun meriyeti neşrinden 61 gün sonraya bırakılmıştır.

İşlerinin tasfiyesi ve müşkül vaziyete düşürülmemeleri için kanunun meriyete girmesi hususunda muayyen bir müddet bırakılması hakkında vapur sahiplerinden müracaat telgrafları gelmiştir. Encümenimiz kanun lâyhasında bu hususta yaptığı tadilat ile bu taleplerin tatmin edilmiş bulunduğuna kail olarak bu telgrafları mazbatamıza rapten Umumî heyetin takdirine arzeyler.

Bu suretle tadilen ihzar eylediğimiz lâyhayı Umumî heyetin Yüksek tasvibine arzederiz.

Reis	Reis V.	M. M.	Kâ.					
Gümüşane	Konya	Konya	Tokat	Afyon	Karahisar	Aksaray	Bursa	Erzurum
H. Fehmi	K. Hüsnü	K. Zaim	Süreyya	Ali	A. Süreyya	Dr. Galip	Aziz	
Isparta	Kayseri	Kırklareli	Manisa					
Mükerrerem	A. Hilmi	Şevket	M. Turgut					

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türk posta vapurculuğu anonim şirketi teşkili hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — Türkiye sahillerinde posta seferleri yaparak yolcu ve emtea veya hayvan nakli işini inhisar altına almağa ve bu inhisarı işletmek üzere (Türk posta vapurculuğu anonim şirketi) namı altında bir anonim şirket teşkiline Hükümet mezundur.

MADDE 2 — Birinci maddede yazılı inhisar Türkiye sularında posta seferleri yapmak suretile yalnız yolcu veya aynı zamanda hem yolcu ve hem emtia veya hayvan taşınmasına dair olup Türk limanları arasında posta seferleri yapmamak şartile yalnız emtia taşıyan şileplere ve İstanbul limanında seyrisefain ve şirketi Hayriye ve Haliç şirketleriyle İzmir liman ve körfez şirketinin tahtı inhisarında bulunan sevahili mütecevire seferlerine ve inhisar şirketinin her zaman vapur işletmediği limanlarla işlettiği limanlar arasında buharlı buharlı küçük merakibi bahriye ile nakliyat icrasına şamil değildir.

MADDE 3 — Şirketin sermayesi 100 lira kıymeti itibariyeli nama muharrer yirmi beş bin hisseye münkasem iki milyon beş yüz bin liradan ibarettir. Seyrisefain idaresine ait posta vapurlarile aynı idareye ait ve şirketin muhtaç olduğu bazı mebaninin ve hususî donatanlara ait posta vapurlarının işbu kanunun 7 inci maddesi mucibince takdir olunacak kıymetleri şirketin aynı sermayesini teşkil edip bu sermaye ile şirketin asıl sermayesi arasındaki farka mukabil çıkarılacak hisse senetleri ekseriyet Hazine de kalmak şartile tercihan müessis vapurculara ve bunların satın almadıkları kısım da hariçte taliplerine satılır.

Ancak gerek hususî donatanların aynı sermaye olarak şirkete getirecekleri vapurların kıymetine mukabil verilecek hisse senetlerini ve gerek şirketin aynı sermayesi ile asıl sermayesi arasındaki farka mukabil çıkarılıp ta müessis vapurculara ve hariçteki taliplerine satılacak hisseleri ihraç kıymetleri üzerinden üç sene zarfında Hükümetin sa-

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Türkiye iskele ve limanları arasında posta seferleri hizmetinin Devletleştirilmesi hakkında kanun lâiyhası

MADDE 1 — Türkiye iskele ve limanları arasında muntazam posta seferleri yaparak yolcu, eşya ve hayvan nakli işi Devlet idaresine alınmıştır.

MADDE 2 — Birinci madde hükmü alelümün şilepçiliğe, (posta halinde olmayıp bir veya müteaddit liman ve iskelelerden bir eins mal alarak diğer liman ve iskelelere getirmek veya tertibatı mahsusayı haiz vapurlarla yalnız hayvan taşımak) limanlar ve körfezlerdeki iç hatlar nakliyatını ve Devlet idaresinin muntazaman vapurlar işletmediği limanlar arasında ve işlettiği limanlarla işletmediği limanlar arasında makinalı makinasız deniz vasıtaları ile nakliyat icrasına şamil değildir.

MADDE 3 — Devlet idaresi muntazaman seferler yapacağı limanlar ve iskelelerin isimlerini tesbit ve ilân eder.

Bunlardan ilân dahilinde olupta idarenin sefer yapmadığı ve yapamadığı yerlerle esasen tesbit ve ilân haricinde kalmış olan yerlerde 2 inci maddenin son fıkrasında yazılı hükme göre hususî vapurların seyrüseferleri serbesttir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Türkiye iskele ve limanları arasında posta seferleri hizmetinin Devlet idaresine alınmasına dair kanun lâiyhası

MADDE 1 — Türkiye iskele ve limanları arasında muntazam posta seferleri yaparak yolcu, eşya ve hayvan nakli işi Devlet idaresine alınmıştır.

Ancak işbu hüküm alelûmum şilepçiliğe, tertibatı mahsusayı haiz gemilerle hayvan nakliyatına, limanlar ve körfezlerdeki iç hatlar nakliyatına ve Devlet idaresinin muntazam vapurlar işletmediği iskele ve limanlar arasında ve işlettiği iskele ve limanlarla işletmediği iskele ve limanlar arasında makinalı ve makinasız deniz vasıtaları ile her nevi nakliyat ıerasına şamil değildir.

MADDE 2 — Hükûmet, birinci maddede mahiyet ve hududu tesbit olunan posta seferleri hizmetini görecek olan umum müdürlüğün teşkilât kanun lâiyhasını 1933 senesi gayesine kadar Büyük Millet Meclisine arzeder. Ancak bu teşkilât kanununun meriyete gireceği tarihe kadar yukarıda beyan edilen posta seferleri hizmeti İktisat vekâletinin vereceği veçhe dahilinde Seyrisefain umum müdürlüğü tarafından görülür.

MADDE 3 — Türkiye limanları arasında posta seferleri yapmak işinin Devlet idaresine alınması dolayısıyla şimdiye kadar bu işte çalışmakta olan hususî vapur sahiplerinin vapurları aşağıda yazılı şerait dahilinde Hükûmet tarafından satın almır:

A) Satın alacak gemiler evveleminde yolcu ve yük taşımaya ve muntazam posta seferleri yapmaya elverişli evsafta bulunup bulunmadıkları noktai nazarından bu hususta mevcut usul ve teamülüne tevfikân tasnif olunur.

B) Tasnif neticesinde yolcu ve yük taşımaya ve muntazam posta seferlerine elverişli olarak ayrılanların seyrüsefer kabiliyetleri derecesi tayin edilmek üzere muayeneleri yapılır. Muayene neticesinde vapurların vaziyeti umumiyesi mevcut envanterleriyle beraber tesbit olunur.

C) A ve B fıkraları mucibince seyrüsefere salih olduğu tesbit edilen gemilerin Hükûmetçe mu-bayaasında esas tutulmak üzere D fıkrasında yazılı heyet tarafından hali hazır kıymetleri takdir

tın almak hakkı olacaktır.

Şirketin sermayesi Heyeti umumiye kararile ve Hükûmetin müsaadesile nısrıf nisbetinde tezyit olunabilir.

MADDE 4 — Şirketin müessisleri bir taraftan Hazine diğér taraftan bu kanun mucibince şirkete hissedar olarak girecek hususî donatanlardır. Bunlardan hisselerini satmak isteyenler mezkûr hisseleri evvel emirde Hazineye teklif edeceklerdir.

MADDE 4 — Hükûmet geçen üç maddede mahiyet ve hududu tesbit olunan posta seferleri hizmeti görecek olan umum müdürlüğün teşkilât kanunu lâyihasını 1933 senesi gayesine kadar Meclise arzeder. Ancak bu lâyihanın Meclisçe kabulü ile meriyete girmesine kadar yukarıda beyan edilen posta seferleri hizmeti Seyrisefain umum müdürlüğü tarafından görülür.

olunur.

D) Mubayaa edilecek vapurların hali hazır kıymetleri İstanbuldaki İngiliz Loidi mühendisinin iştirakile ikisi İktisat vekâleti, ikisi hususî vapur sahipleri tarafından müntehap beş kişilik bir ehli vukuf marifetile takdir olunur. Ancak işbu mukadder kıymetlere itiraz edenler İstanbul birinci ticaret mahkemesi reisinin hakemliğine müracaat edilebilir.

Hakemin vereceği kararlar katidir. İşbu kararı kabul etmeyenler vapurlarını harice satabilirler.

E) C ve D fıkralarına göre kıymetleri takdir olunan gemilerin hali hazırdaki sahipleri tarafından satın alındıkları tarihlerdeki mubayaa bedellerini (mubayaa akabinde yapılmış tamirat ve tadilatı esasiye de dahil) gösteren resmî ve musaddak vesaik Hükûmetçe tetkik edilerek bu bedeller ayrıca tayin ve tesbit olunur.

Bu suretle tayin olunan mübayaa bedellerinden, mubayaa tarihinden itibaren geçen her sene için % 5 amorti tenzil olunur. Tenzilden sonra elde edilecek bakiye ile takdir edilip katiyet kesbetmiş olan hali hazır kıymeti yekûnunun yarısı her geminin Hükûmet tarafından satın alınma bedeli olarak sahibine tediye olunur.

Ancak bu yekûnun yarısı ne olursa olsun gemi sahibine tediye olunacak miktar yukarıda yazılı şerait dahilinde takdir olunacak hali hazır kıymetinden dun olamaz.

F) Yukarıki fıkralarda şeraiti yazılı olan tasnif, muayene, takdiri kıymet ve Hükûmetçe satın alınma muamelelerinde, takdiri kıymet itirazlarından mütevellit hakem ücreti hariç olmak üzere, yapılacak bîlcümle masarif ile harç ve resimler seyrisefain idaresine ait olup bu idarenin 1932 mali senesi bütçesinin ikinci faslının 7 nei maddesinden verilir.

MADDE 4 — Gemi sahipleri işbu kanunun meiriyete girdiği tarihten itibaren iki ay zarfında gemilerini satıp satmayacaklarını bir beyanname ile Hükûmete bildirmeğe mecburdurlar. Verecekleri beyannameye gemilerinin kendileri tarafından mubayaasına ait mubayaa bedelini gösteren resmî evrakın noterlikçe musaddak suretlerini raptedeceklerdir.

Beyannamenin itası tarihinden itibaren azami bir ay zarfında Hükûmetçe, her türlü muamele tekemmül ettirilerek mubayaa ve tesellüm şeraiti ihzar edilir.

MADDE 5 — Şirket meclisi idare azasının azamî olarak nisfî hisse senetleri ellerinde kaldığı zamana munhasır bulunmak üzere Heyeti umumiyeye hususî donatanlar arasından intihap olunur. Meclisi idare reisi Hazine mümessilleri meyanından Hükûmetçe tayin edilir.

MADDE 5 — Türkiye limanları arasında posta seferleri yapmak işinin Devletleştirilmesi dolayısıyla şimdiye kadar bu işi yapmakta olan hususî vapur sahiplerinin vapurları aşağıda yazılı şerait dahilinde Hükûmet tarafından satın alınır.

A) Satın alınacak gemiler evveleminde yoleu ve yük taşımak ve muntazam posta seferleri yapmağa elverişli evsafta bulunmak noktasından tasnif olunur.

B) Tasnif neticesinde postaçılığa elverişli olarak ayrılanların seyrüsefer kabiliyetleri derecesi tayin edilmek üzere muayeneye tâbi tutulur. Muayene neticesinde yapurun vaziyeti umumiyesi mevcut envanterleriyle beraber tesbit olunur.

C) (A) ve (B) fıkraları mucibince postaçılığa elverişli ve seyrüsefere salih olduğu tesbit edilen gemilerin Hükûmetçe mubayaasında esas tutulmak üzere (E) fıkrasında yazılı heyet tarafından hali hazır kıymetleri takdir olunur.

E) Mubayaa edilecek vapurların hali hazır bedelleri İstanbuldaki İngiliz Loidi mühendisinin iştirakile ikisi İktisat vekâleti, ikisi hususî vapur sahipleri tarafından müntahap beş kişilik bir ehli-vukuf tarafından takdir olunur. Ancak işbu mukadder kıymetlere itiraz edenler İstanbul birinci ticaret mahkemesi reisinin hakemliğine müracaat edebilirler.

Hakemin vereceği kararlar katidir. İşbu kararı kabul etmeyenler vapurlarını harice satabilirler.

D) C ve E fıkralarına göre kıymetleri takdir olunan gemilerin mubayaa bedellerini gösteren resmî ve musaddak vesaik Hükûmetçe tetkik edilerek ayrıca mubayaa bedelleri tayin ve tesbit olunur.

Bu suretle tayin olunan ilk mubayaa bedelinden mubayaadan itibaren geçen her sene için % 5 amorti tenzil olunur. Tenzilden sonra elde edilecek bakiye ile takdir edilmiş olan halihazır kıymeti yekûnunun yarısı geminin Hükûmet tarafından satın alma bedeli olarak gemi sahibine tediye olunur.

Herhalde işbu miktar takdir edilmiş olan halihazır kıymetten dûn olamaz.

Bu müddet, zaruret halinde, İera Vekilleri Heyeti kararile temdit edilebilir.

Birinci fıkrada yazılı iki ay zarfında beyanname-
mesini vermemiş olanların gemileri satın alınmı-
yacağı gibi muahharen vaki olacak müracaatlar
dahi kabul olunmaz.

MADDE 5 — Bu kaaunun üçüncü ve dördün-
cü maddelerinde yazılı muameleleri tekemmül et-
tirilip mubayaa ve tesellüme âmade bulundu-
lan gemilerin bedelleri nakten tediye olunur. Bu
bedeli kabulden istinkâf edenlerin gemilerine vazi-
yet edilerek bedel alâkadarlar namına bir bankaya
tevdi olunur.

Bedellerinin nakten tediyesine kadar gemilerin
seyrüsefaine devamı caizdir.

MADDE 6 — Şirkete aynı sermaye olarak girecek posta vapurları evvel emirde « muayene ve mesahai sefain » hakkındaki mevzuata göre muayene ve tasnif olunur.

MADDE 7 — Şirkete aynı sermaye olarak konacak vapurların bedeli İstanbuldaki İngiliz loidi mühendisinin iştirakile ikisi İktisat vekâleti, ikisi hususî donatanlar tarafından müntehap beş kişilik bir ehli vukuf tarafından takdir olunur.

Bu heyetçe takdir edilecek kıymeti kabul etmiyen donatanlar gemilerini birinci madde mucibince inhisar altına alınmış işlerden maadasında kullanmakta veya memleket dahil ve haricindeki diğer taliplerine satmakta serbesttir.

MADDE 8 — Şirketin seyrüsefer programlariyle her nevi nakliye ücretlerinin azami miktarlarının tesbitine ait esasları Hükümet tayin eder. İşbu kanunun neşri tarihine kadar seyrüsefer idaresi tarafından yapılmakta olan haricî seferler idame edilir.

MADDE 9 — Bileümle umumî masraflarla amortismanların tefriki suretile tahakkuk ettirilecek safi temettüün şekli tevzii esas mukavelename ile tesbit edilir. Ancak bu esas mukavelename mucibince ayrılması icap eden ihtiyat akçesile ilk temettü hissesinin safi temettüden tenzilinden sonra kalan bakiyenin % 10 nu sermayeleri nisbetinde müessislere verilir.

MADDE 6 — Gemi sahipleri işbu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren iki ay zarfında gemilerini satıp satmayacaklarını Hükümete bir beyanname ile bildirmeğe mecburdurlar. Verecekleri beyannameye ilk mubayaa bedelini gösteren resmî evrakın noterlikçe musaddak suretlerini rapte edeceklerdir.

Beyannamenin itası tarihinden itibaren azamî bir ay zarfında Hükümetçe muamelesi tekemmül ettirilerek mubayaa ve tesellüme hazır bulundurulması meşruttur.

Birinci fıkrada yazılı iki ay zarfında beyannameyi vermemiş olanların gemileri satın alınmıyacağı gibi muahharan vaki olacak müracaatlar dahi kabul olunmaz.

MADDE 7 — 6 nci maddede muamelesi tekemmül ettirilip mubayaa ve tesellüme hazır bulundurulan gemilerin bedelleri verilir, seferlerine müsaade edilmez.

MADDE 8 — Seyrisefain idaresinin posta vapureluğuna tahsis ettiği gemilerle yukarıdaki ahkâm dairesinde Hükümetçe mubayaa olunan gemilerin takdir olunacak halî hazır kıymetleri hisse senetleriyle temsil olunur. İcra Vekilleri Heyeti kararile işbu hisse senetleri mülhak bütçeli idareler tarafından mubayaa olunur.

MADDE 6 — Halen Seyrisefain idaresinin e-
linde mevcut bulunan bilcümle deniz vesaitile bu
kanun mucibince satın alacak gemilerin üçüncü
maddenin (E) fıkrası mucibince hesap olunacak
vasatî kıymetleri hisse senetlerle temsil olunur.

İşbu hisse senetlerinin, mülhak bütçeli idare
lerin ihtiyat akçelerinden ve bu idareler namına
mubayaasına İcra Vekilleri Heyeti mezundur.

MADE 7.— Mubayaası takarrür eden gemi
sahiplerinin bu gemilere ait ve aşağıda yazılı men-
şelerden :

1) Satın alacak gemilerdeki müstahdem-
den,

2) Satın alacak gemilerin işletme ve tamirine
ait her nevi mevat ve malzemesinden,

3) Gemi sahiplerinin idarehanelerile müstakil
ve munhasır acentahanelerinin satın alma mua-
melesi tarihinden sonraki kira bedellerinden,

Mütevellit vعاibi biri Seyrisefain idaresi ve di-
ğeri alâkadarlar tarafından müntahap ik. kişilik
bir heyet tarafından tetkik ve tefrik olunur. İhti-
lâf zuhurunda İktisat vekilinin hakemliğine mü-
racaat olunur. Vekilin vereceği karar katidir.
Bu suretle Seyrisefain idaresine intikali takarrür
edecek vعاip idare bütçesinin mümasili hizmetle-
rin ait oldukları fasıllarından ifa olunur.

MADDE 10 — Müessisler İşbu kanunun neşri tarihinden itibaren dört ay zarfında şirket esas mukavelenamesini bittanzim İktisat vekâletine ita ile mükelleftirler. İşbu müddet bir defaya mahsus olarak Hükûmetçe temdit olunabilir.

MADDE 11 — Maliye ve İktisat vekâletleri işbu şirketin muamelât ve hesabatını tetkik ve mura-kabe etmek üzere şirket nezdinde birer komiser bulundurmağa salâhiyettardrlar.

Komiserlerin tahsisatı mezkûr vekâletlerce tayin ve şirketçe Hazineye tesviye olunur.

MADDE 12 — Seyrisefain idaresi tarafından (Türk posta vaporeculuğu anonim şirketi)ne devrolunacak vapurlarla mebani Hazinenin şirketteki hissesini teşkil eder. Bunlarla Hazinenin gerek üçüncü ve gerek dördüncü maddeler mucibince veya şirket sermayesinin tezyidi takdirinde alacağı hisseler şirket hasılatı safiyesinden isabet edecek miktar Seyrisefain idaresinin borçlarının tesviyesine tahsis olunur.

MADDE 13 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 14 — Bu kanunun hükümlerini ieraya Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

18 - V - 1932

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V.	M. M. V. <i>Zekâi</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Mal. V. <i>M. Abdülhalik</i>	Mf. V. <i>Esat</i>	Na. V. <i>Hilmi</i>
İk. V. <i>M. Şeref</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

MADDE 9 — İşbu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 10 — Bu kanunun hükümlerini ieraya Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

MADDE 8 — Bu kanun neşri tarihinden 61 gün sonra muteberdir.

MADDE 9 — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memudur.